

Synsuka

Temauke om syn og det å være blind

Monica Aanstad og Arne Kjeldstad

Vi takker samtlige elever som gikk på 5. trinn ved Vestbygda skole skoleåret 2006/07 for godt samarbeid under Synsuka 2006. Vi takker også elevenes foresatte for tillatelse til bruk av bilder. En spesiell takk går til Anders og til hans foreldre som ga samtykke til å formidle denne historien.

Videre takker vi personalet som gjennomførte "prosjektet" med stort engasjement. En takk også til skolens administrasjon som hadde tro på opplegget.

Forord

Hva gjør vi når det skjærer seg mellom en elev som er funksjonshemmet og resten av klassen?

Dette heftet tar utgangspunkt i et opplegg for å bedre trivsel og læringsmiljø på 5. trinn på Vestbygda skole i Drammen. En temauke om syn og blindhet var tenkt som en oppstart for å bedre samhold og for å øke kunnskapen om det å være blind. Evalueringen av det som vi etter hvert kalte Synsuka, var så positiv, at vi ønsket å dele tips og erfaringer med andre.

Heftet er først og fremst skrevet for lærere som har en elev som er synshemmet i klassen. Vi tror opplegget kan ha overføringsverdi til ulike fritidsaktiviteter som idrett, musikk, speidergrupper. For foresatte til barn som er synshemmede kan det kanskje også være av interesse.

”Synsuka” ble designet for 5. trinn, men kan sikkert gi ideer til liknende opplegg på andre trinn og i forhold til andre typer vansker. Temaet er følsomt, og et opplegg som dette krever god forberedelse. Ikke minst fordrer det varsomhet og et tett samarbeid med elever og foresatte.

Oslo / Drammen november 2007

Monica Aanstad
synspedagog
Vestbygda skole

Arne Kjeldstad
seniorrådgiver
Huseby kompetansesenter

Innhold

Forord	3
Elevene sliter	7
Anders blir synshemmet.....	7
Mistrivsel.....	7
Noe må gjøres med læringsmiljøet	9
Skolen har forberedt seg.....	9
Hvordan bedre samholdet?.....	9
Elevaktiviteter.....	9
Stigmatiserende opplegg?	10
Forberedelse.....	10
Lære om syn	11
Morgensamling	11
Teori - øyet og synssansen.....	11
Arbeidshefte.....	11
På nettet.....	11
Prøve selv uten å se	13
Å gå med blindfold	13
Ledsagerteknikker.....	13
Goalball.....	15
Spille sammen	16
Innføring i punktskrift.....	17
En avslørende tegneoppgave	18
Å være blind hele tiden	19
Anders forteller.....	19
En voksen som er blind.....	20
Video.....	20
Erfaringer	21
Kunnskap bidrar til avdramatisering	21
Nødvendigheten av god forberedelse	21
Lettere å være sammen og å arbeide sammen	22
Skoleledelse og lærerteam	22

Elevene sliter

Anders blir synshemmet

Allerede på 1. trinn merket lærerne at Anders ble fort sliten og trengte mye hvile. Han klaget stadig på mye vondt i hodet. Det var ikke morsomt å være med og leke i skogen, og turdagene ble en prøvelse.

Foreldrene kontaktet lege og sykehus, men det tok lang tid å finne ut av dette. Først sommeren 2003 ble det konstatert hjernesvulst. Brikkene falt på plass. Dette var årsaken til Anders' vansker. I løpet av våren ble synet stadig dårligere. Anders ble operert i august 2003. Etter operasjonen ble han totalt blind. For Anders var verden blitt svært krevende og kaotisk.

Mistrivsel

Det gjør noe med en klasse når de opplever at en medelev blir alvorlig syk. At Anders ble blind, gjorde inntrykk på elevene. Anders var ikke helt den samme som før. Enkelte elever ble usikre på hvordan de skulle forholde seg til Anders' nye situasjon. Klassekameratene tok fint imot Anders da han kom tilbake til skolen. Til å begynne med var de svært forståelsesfulle og hjelpsomme. De fleste forsto at han hadde det vanskelig, og at han trengte mer hjelp og støtte enn dem.

Tiden gikk, og etter hvert registrerte lærerne en økende irritasjon blant elevene over all den "spesialbehandling" Anders fikk. Anders på sin side følte seg misforstått og mistenkeliggjort. Han opplevde at han hadde få venner. Færre og færre kom hjem til ham. Han syntes han fikk lite forståelse hos de andre elevene for de vanskene det medfører å være blind.

Anders opplevde også det han mente var misunnelse fra medelever for sine hjelpemidler, og for den oppmerksomheten han fikk fra de voksne på skolen.

Misstemningen i gruppen måtte luftes og snus. Da Anders var på Beitostølen helsesportssenter vinteren i 4. trinn, fikk de andre elevene sette ord på sine frustrasjoner og sin usikkerhet. For lærerne sto det helt klart at i løpet av 5. trinn måtte noe gjøres med læringsmiljøet i gruppen. Det måtte fokuseres på sosialt fellesskap og samhold på trinnet.

Noe må gjøres med læringsmiljøet

Skolen har forberedt seg

Da Anders mistet synet, innså skolens ledelse behov for synsfaglig kompetanse. En synspedagog ble ansatt for å sikre en kvalitativ god opplæring for Anders og klassen. Huseby kompetansesenter ble tidlig kontaktet for å bistå skolen i arbeidet med Anders og klassen.

Skolens ledelse og lærerteam tok på forskjellig måte tak i de utfordringene klassen sto ovenfor. Det ble innkalt til flere ansvarsgruppemøter og koordineringsmøter på skolen. Hensikten var å kartlegge problemene og finne en vei å gå for å få et bedre læringsmiljø i klassen. Temaet er følsomt og det var viktig å gå varsomt fram. Foreldresamarbeid var nødvendig i arbeidet med å komme videre. Skolen har praktisert åpenhet om problemene. Både Anders, hans foreldre, de andre elevene og lærerne ble hørt.

Hvordan bedre samholdet?

Det overordnede målet for arbeidet med gruppen var nettopp bedre samhold. For å nå det målet, var det mange veier å gå. Etter hvert ble det enighet om å satse på mer kunnskap om syn og blindhet. Det var spesielt viktig å lære mer om hvordan det kan

være å være blind elev i skolen. Ikke minst fordi Anders stadig følte seg misforstått og mistrodd.

Elevene uttrykte iblant irritasjon over spesialordningene for Anders. Det ble derfor viktig at elevene fikk større forståelse for hvorfor disse tiltakene var så nødvendige for ham. Det var viktig at de voksne hadde en bevisst holdning til at fokuset ble rettet mot klasse miljøet og ikke bare på Anders og hans funksjonshemning.

Lærerteamet involverte alle elevene på 5. trinn i opplegget.

Elevaktiviteter

For å snu stemningen, ble en hel uke avsatt for å komme i gang. Foruten en teoretisk tilnærming, ble det viktig å finne fram til elevaktiviteter som kunne gi kunnskap om det å være blind. Mange praktiske oppgaver er derfor gjennomført med blindfold foran øynene. For å forstå mer, er det nyttig å prøve ut det å være "blind" i ulike situasjoner. Samtidig var det viktig å vise at det går an å gjøre noe sammen, selv om en er blind. Den som har skoen på vet hvor den trykker. Anders ble utfordret til å snakke om sin opplevelse av det å miste synet. Også en voksen som er blind, ble invitert til klassen for å vise det nyeste nye innen hjelpemidler for blinde.

Stigmatiserende opplegg?

Det var viktig å få balansert temauken slik at ikke fokuset var på Anders hele tiden. Det var klassemiljøet som sto i fokus, og aktivitetene skulle ikke kretse rundt Anders. Samtidig er vi som har arbeidet med klassen, overbeviste om at usynliggjøring og tildekking av det som faktisk skiller, knapt bidrar til et genuint fellesskap.

Aksept for annerledeshet og reell inkludering begynner med en bevissthet og anerkjennelse av at vi faktisk er ulike. Det er et følsomt tema, og foreldresamarbeid er helt nødvendig om et slikt opplegg skal settes i verk.

Forberedelse

Vi satte i gang planleggingsarbeidet. Det var om å gjøre å finne fram til engasjerende og gode aktiviteter for 5. trinn. Det var også viktig at uken skulle være lystbetont og lærerik.

Vi ønsket at "Synsuka" skulle gli inn i det vanlige undervisningsopplegget og ikke oppfattes som et særtiltak. Det ble lagt ut en kort informasjon på internett til foreldrene. Elevene ble informert fredagen før temauken. Informasjon om aktiviteter ble gitt samme dag under morgensamlingen.

Lære om syn

Morgensamling

Gjennom den daglige morgensamlingen ønsket vi å slå an en tone og skape en god atmosfære hele temauken. Levende lys ble tent og "Slåring" av Jahn Teigen ble sunget. Hele trinnet var samlet og elevene fikk informasjon om dagens program. Sangen og konkrete eksempler fra skolehverdagen ble utgangspunkt for å snakke om det å ta vare på hverandre.

Teori - øyet og synssansen

For å forstå blindhet, er det viktig å forstå syn. Elevene fikk derfor innføring i øyets oppbygning og synssansen. Vi ser ikke bare med øynene, det er hjernen som tolker bildet på netthinnen. På denne måten ble det lettere for elevene å forstå hvorfor Anders var blitt blind. Øynene hans er friske, men en svulst i hjernen er årsaken til at han ikke ser.

Ved å bruke konkrete eksempler fra hverdagen, ble et komplisert tema mer forståelig for elevene. Nysgjerrighet og engasjement preget timene.

Arbeidsform: forelesning med Powerpoint-presentasjon, arbeidsoppgaver og samtaler.

Arbeidshefte

Elevene fikk selvstendige arbeidsoppgaver i heftet "Tema- og arbeidshefte om syn". Heftet ble knyttet opp mot den teoretiske gjennomgangen av øyet og synssansen. Heftet inneholder fakta om øyet, synssenteret i hjernen, nær- og langsynthet, synsfeltsutfall, optiske illusjoner og betydningen av å ta vare på øynene. Elevene jobbet med stor iver med oppgavene, ikke minst visste-du-at-setninger slo an. Ulike oppgavetyper sørget for variasjon i arbeidet. Noen av oppgavene var praktiske, andre mer eksperimentelt preget, f.eks. optisk illusjon. Arbeidsheftet kan bestilles fra Huseby kompetansesenter.

På nettet

Også digitale medier ble tatt i bruk for å få variasjon i aktivitetene. Vi presenterte en liste med internettadresser til hjemmesider, fortrinnsvis relatert til pensum på 5. trinn. Det var stoff om syn og simulering av synsfunksjon. Ikke minst ble de interaktive oppgavene på nettet populære. Liste over aktuelle internettadresser finnes i arbeidsheftet som er et separat vedlegg til dette heftet.

Prøve selv uten å se

Å gå med blindfold

Ved å bruke blindfold kan elevene få en viss innsikt i hvordan det kan være å være blind. De vil snart oppdage at omgivelsene oppleves på en helt annen måte. Å bruke blindfold er derfor en effektiv inngang til å lære mer om det å være synshemmet. Både i undervisning og i utdanning er arbeid med blindfold en svært viktig del. I Synsuka ble det brukt mye tid på å gå med blindfold. Det ble lagt opp til varierte aktiviteter for at elevene skulle få prøve seg uten å se.

Med blindfold skulle elevene få oppleve hvordan det var å bevege seg både ute og inne uten å kunne se. Å måtte stole på andre og være helt avhengig av andre, ble nok både en tankevekkende og litt skummel opplevelse for flere. Hver elev gikk med blindfold i økter på 15 minutter inne og ute.

Etter at alle hadde prøvd å gå med skjerm, ble elevene på trinnet samlet til en oppsummering. Det var tydelig at de hadde fått mange og tankevekkende erfaringer. For Anders kunne det bli sårt når de andre elevene fortalte hvor deilig det var å kunne se igjen når skjermen ble fjernet. Elevene ble minnet på at det var en elev som ikke kunne ta av seg noen blindfold.

Ledsagerteknikker

Anders trenger gode ledsagere. Elevene lærte derfor helt grunnleggende mobilitetsferdigheter:

- grunngrepet - hvordan den som er blind holder i armen, og hvordan vi går sammen
- trange passasjer
- snu 180°
- bytte side
- gå trapper
- gå gjennom dører

Motivasjonen for å bli en god ledsager ble større etter selv å ha prøvd å gå med skjerm. Ledsagerteknikker er en del av faget mobilitet og ble valgt som en av hovedaktivitetene i Synsuka til beste for både Anders og de andre elevene.

- Gøy og gå med skjerm
- Det var ekkelt på gå i nedoverbakke
- Nå vet vi hvordan Anders har det
- Det må være slitsomt en hel skoledag
- Dette er jo forferdelig! Tenk å ha det slik hele tiden

Når ledsagerteknikker skal læres bort, bør det helst være mobilitetspedagog til stede. Elevene skal føle trygghet når de prøver skjerm, og farer skal lukes bort.

Det var mye å lære, og et par av elevene opplevde til og med at det går an å høre en vegg som man går mot. Opplevelsene var mange og forskjellige. Noen hadde ubehagelige opplevelser fra skolegården. Noen hadde dyttet og noen hadde fått en snøball på seg – skremmende! Etter endt økt kunne elevene ta av seg blindfolden.

“Undervisning i mobilitet er å formidle de kunnskaper, holdninger og ferdigheter som er nødvendig for at synshemmede skal kunne tenke kritisk og handle selvstendig. Slik undervisning vil gi synshemmede muligheter til å mestre de praktiske og mellommenneskelige situasjoner de vil komme opp i når de skal bevege seg selvstendig fra ett sted til et annet”

Goalball

Det er ikke mulig for blinde å delta i ballspill på seendes premisser. Akkurat det kan nok være et sårt punkt for mange synshemmede. Men det finnes et alternativ, nemlig goalball. Her kan alle være med. Goalball er et ballspill på den blindes premisser.

Kort om spillet:

- Ballen som brukes er en lydball. Den veier 1,25 kg og har små bjeller inni. For at det skal være lettere å kontrollere ballen, spretter den nesten ikke. Utseendemessig kan ballen minne om en basketball
- Banen er 18 meter lang og 9 meter bred
- Mållinjen er like bred som banen. Linjene er taktilt merket slik at spillerne kan orientere seg etter dem
- Alle spillerne har blindfold foran øynene. Dermed stiller alle likt
- To lag med tre spillere på banen til enhver tid.
- Lagene skal score mål ved å kaste lydballen langs gulvet over kortlinjen bak det andre laget

Goalball har internasjonale regler. Nordmenn som er blinde, deltar på internasjonale turneringer. Goalballklubbene hører inn under Norges håndballforbund.

Erfaringer gjennom flere år har vist at dette ballspillet blir populært på skoler hvor det er blinde elever. Alle elever på 5. trinn fikk prøve seg og syntes det var svært moro.

Spille sammen

Det finnes svært mange spill som er tilrettelagt for blinde. Blindes produkter formidler salg av ulike spill som egner seg. Elevene fikk prøve seg på ulike spill sammen uten å se. For de fleste gikk det greit, men noen syntes det var ubehagelig og vanskelig. Det viktigste de seende elevene oppdaget, var at det går an å gjøre ganske mye sammen med en som er blind.

Selvkomponerte spill

Det går også an å lage spill selv. Bare fantasien setter grenser. Eksempler på elevenes spill er:

- Taktillotto av former og stoff
- Luktelotto
- Kulespill, som gikk ut på å gjenkjenne størrelsen på kuler. Elevene fikk utdelt en piperenser med kuler av ulik størrelse. På en tom piperenser skulle de tre kuler av riktig størrelse i riktig rekkefølge, dvs kopiere den første piperenseren.

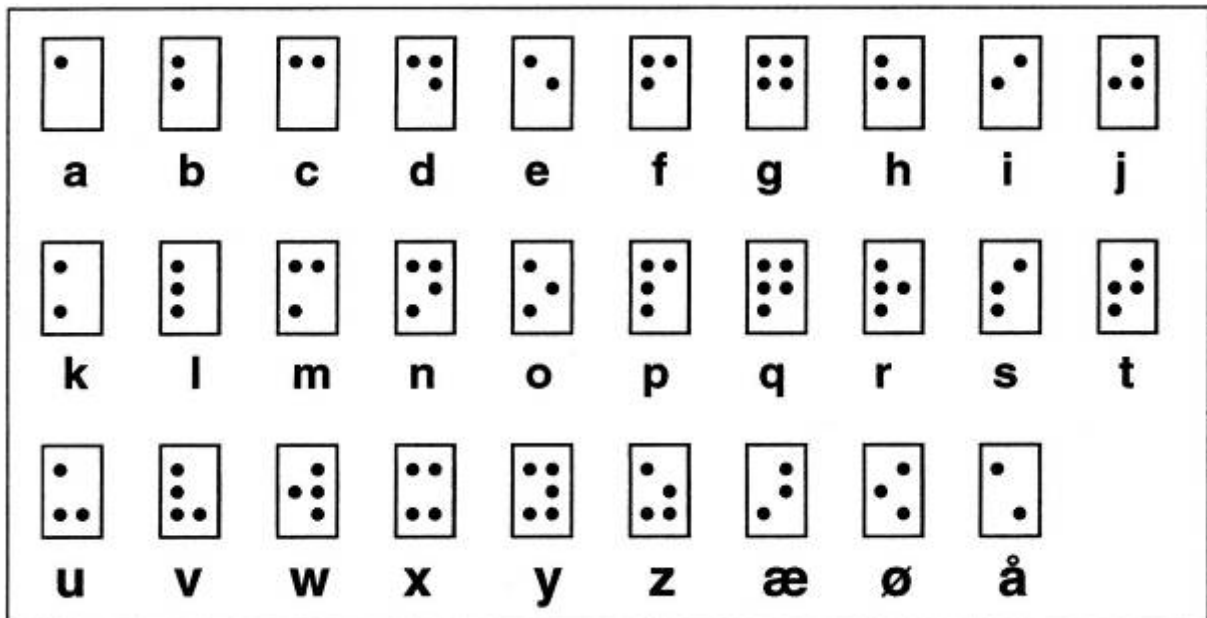
Innføring i punktskrift

Elevene hadde sett Anders i aksjon både på papir og på datamaskinen med leseлист hvor han leste punktskrift. De ville gjerne vite mer om punktskrift. Punktskrift ble gjennomgått på tavle og med videoprojektor.

Elevene var engasjerte fra første stund. Deretter fikk elevene utdelt "Faktaark og arbeidshefte i punktskrift". Heftet var laget av skolens synspedagog. De fleste elevene kom godt i gang og jobbet flittig. Erfaringene fra denne delen av opplegget var positive, men vi skulle gjerne hatt flere punktmaskiner tilgjengelig. De som ble ferdig med heftet, fikk jobbe med forskjellige andre aktiviteter, som f eks.

spill, bruk av leseлист, dataspill om øyet på nettet, braille maskin, og ulike skjermøvelser. Noen prøvde seg på å lese punktskrift i Anette Diesens bok "Siri og lammet". De leste selvsagt med øynene, men tok på blindfold for å prøve å føle de taktile bildene i boka. Det finnes flere slike bøker som er tilrettelagt for blinde.

- Skikkelig fin uke!
Jeg har lært punktskrift.

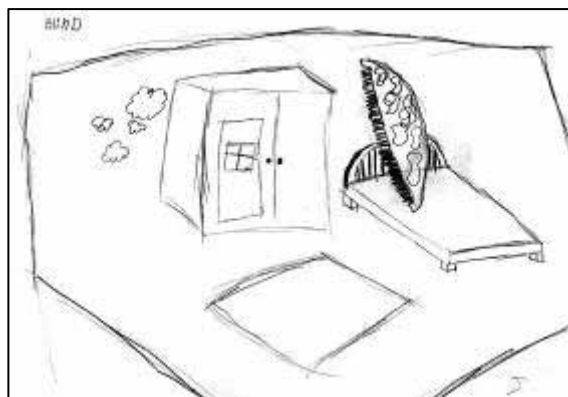
En avslørende tegneoppgave

Elevene reagerte på at Anders iblant fortalte historier som virket virkelighetsfjerne og urealistiske. Dette ble en kilde til konflikter. Som synspedagoger vet vi at når man er blind, kan informasjon bli oppfattet annerledes enn for seende.

For å forstå dette bedre, fikk elevene i oppdrag å tegne et bilde etter muntlig beskrivelse av et konkret maleri. Elevene satt i grupper. Noen i gruppen hadde blindfold foran øynene, resten skulle være seende. Et bilde ble hengt opp på tavla. De seende elevene forklarte og tolket hva de så på bildet.

Da de var ferdige med sin forklaring, ble bildet tatt ned. Nå skulle bildet tegnes av de som ikke hadde fått se bildet. Blindfolden ble tatt av og så tegnet de bildet slik de hadde oppfattet beskrivelsen. Etter at de var ferdig med tegningene sine, ble bildet hengt opp igjen.

Elevene ble overrasket og sjokkert over hvor annerledes deres bilde var i forhold til originalen. De lærte dermed noe viktig om våre forestillinger: Det er forskjell på å se og å høre verden.

Å være blind hele tiden

Anders forteller

De aller fleste elevene kjente Anders før han ble blind. Anders mistet synet som følge av en hjernesvulst, som vi har fortalt før. Han ble operert, og da det andre skoleåret begynte, møtte elevene en klassekamerat som var blitt blind.

Anders har, naturlig nok, hatt mange tanker og følelser rundt sin situasjon. Han har opplevd det han har oppfattet som manglende forståelse fra sine klassekamerater. De andre elevene har ikke fått anledning til å sette seg ordentlig inn i hva han har vært igjennom. Anders ønsket derfor å fortelle klassen noe om dette selv.

Både før og under opplegget var det mange samtaler mellom Anders og synspedagogen. Samtaler om hvordan man oppfører seg blant seende, hvordan man reagerer i ulike situasjoner, hvem han er og hvem han vil være.

Dagen før Anders skulle ha sitt innlegg i klassen, var synspedagogen med ham hjem. Mor og Anders snakket seg gjennom tiden før og etter han mistet synet. Det ble plukket ut bilder som Anders skulle ha med seg på skolen. Bildene ble skannet slik at de kunne vises på skjerm.

Bildene av Anders på sykehuset gikk som en film bak ham da han fortalte klassen sin historie. Elevene lyttet og ble svært engasjerte. De stilte mange spørsmål. Det var tøft for Anders å gjennomføre dette. Heldigvis var han godt forberedt, og han fikk litt støtte underveis.

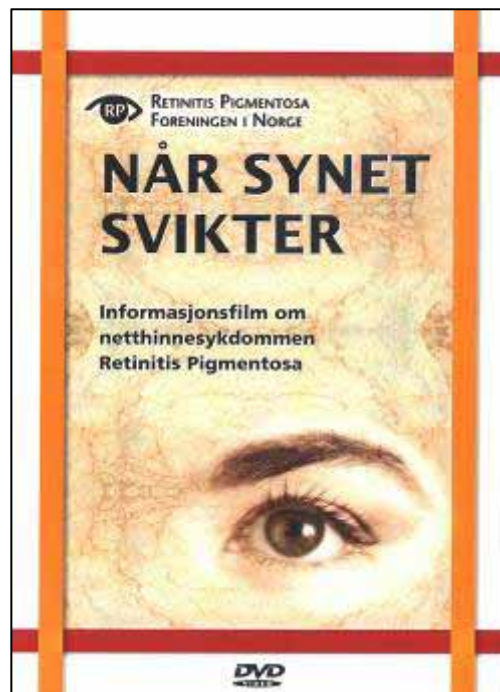
Anders gjorde en flott innsats med å formidle sin historie. Noen ganger er det kanskje lettere for andre barn å forstå når den som forteller, snakker samme språk. Anders fortalte og svarte på spørsmål i bortimot tre kvarter. En sterk og lærerik dag for medelever og lærere – og for Anders.

En voksen som er blind

Anders har ukentlig kontakt med en voksen som nylig har mistet synet. De jobber sammen med data og mobilitet. Tanken er at Anders skal ha en god rollemodell som er blind, en som klarer seg godt og som kan inspirere og være et forbilde for Anders.

Elevene var heldige og fikk møte Anders' venn Per Meløy. Per var positiv til å komme til skolen for å snakke med elevene på 5. trinn. Per fortalte om seg selv og hvordan han taklet sin funksjonshemming. Han viste fram mange av de hjelpemidlene han bruker til daglig. Det han viste og fortalte, fenget elevene, og de stilte mange spørsmål. Etterpå fikk de muligheten til å se og prøve noe av utstyret han hadde med. Ekstra spennende var GPS, fargeindikator og lydfyr.

Video

En video ble vist for at elevene skulle få et innblikk i hverdagen til en som blir synshemmet. Valget falt på "Når synet svikter" fra Retinitis Pigmentosa Foreningen i Norge (RP-foreningen). Filmen viser alvoret i det å miste synet, samtidig som den holder en optimistisk tone. I filmen følger vi en mann som blir blind, i hans hverdagsliv. Filmen får fram mange av de sentrale problemene som voksne med synsvansker kan oppleve. Videoen ble brukt som en forberedelse til besøk av en voksen som er blind, senere i uka. Hele 5. trinnet var samlet under filmvisningen. Filmen utløste en ny spørreunde.

Erfaringer

Kunnskap bidrar til avdramatisering

Synsuka har gitt alle et løft - både elever og lærere. Mistrivsel blant elever er et følsomt og krevende tema. I dette tilfellet ble det valgt en konkret tilnærming, i den forstand at det var stoff som skulle læres og aktiviteter som skulle gjennomføres. Det handlet hele tiden om å få mer kunnskap om syn og om det å være blind elev blant seende. En god atmosfære og oppgaver som fenget, bidro også til at dette ble en god begynnelse til et bedre samhold mellom elevene.

Fokuset ble mest mulig satt på elev-miljøet, og oppmerksomheten rundt personen Anders ble forsøkt dempet. Tanken var at ved å lære mer om årsaken til annerledeshet, blir det lettere å akseptere den.

I vår inkluderingsiver er det fort gjort å usynliggjøre og bagatellisere forskjeller. I dette opplegget ble det satt fullt lys på det å være blind. Kunnskap og innsikt gir, slik vi erfarer det, et bedre utgangspunkt for genuin inkludering og et godt fellesskap.

Selv om personen Anders ikke skulle være midtpunktet i opplegget, var det viktig at han ble ivaretatt og inkludert.

Det ble også stilt krav til ham, og også han skulle lære seg noe nytt.

Det viste seg at mye ble avdramatisert når elevene hadde forstått mer av hvordan det er å ikke kunne se. De hadde selv prøvd å gå med blindfold foran øynene. Nå visste de litt om hvordan det føltes å være avhengig av andre og alltid måtte stole på andre. De hadde lært noe om det å være nødt til å bruke en annen skriftform enn alle andre, nemlig punktskrift. De forstod bedre betydningen av å bruke hjelpemidler som kan gjøre hverdagen lettere.

Nødvendigheten av god forberedelse

Et opplegg som dette krever god forberedelse og et tett samarbeid mellom foreldre og skole. Det var selvsagt umulig å iverksette et slikt opplegg uten at Anders og hans foreldre ønsket det og var klare for det. Målet for uka var klart: Bedre samhold og trivsel blant elevene. Kunnskap ble nøkkelordet og det ble styrende da aktivitetene ble valgt og ukeprogrammet lagt.

Under selve Synsuka ble det endringer. Motivasjon, iver og engasjement hos elevene inspirerte personalet til å lage nye opplegg og oppgaver underveis.

At hele trinnet ble involvert i opplegget, har vist seg i ettertid å være klokt. Det er flere som forstår, og det er flere å spille på i elevflokket.

Lettere å være sammen og å arbeide sammen

Åpenhet ble praktisert både før og etter Synsuka. Gjennom hele uka ga elevene uttrykk for at det var bra å lære litt mer om hvordan Anders har det og hvilke hjelpemidler han har behov for i hverdagen. Høydepunktet for elevene var helt klart da Anders fortalte sin historie.

Anders selv gir uttrykk for at han har det bedre på skolen nå. Han blir møtt med større forståelse fra de andre elevene. Han synes det er lettere å være sammen med de andre elevene og føler seg ikke lenger så alene.

Elevene har fått en annen og mer naturlig holdning til Anders. De ser at den tilretteleggingen han får er nødvendig. Elevene vet mer om det å være blind, de er tryggere og tar mer kontakt både i friminutt og i gruppearbeid. Tidligere kunne medelevene være redde for å si fra om ting de mislikte. Etter Synsuka har elevene også fått større trygghet til å si fra, slik elever gjør seg i mellom.

Ett år etter at Synsuka ble gjennomført, mener lærerne at effekten fortsatt er

god. Men det må stadig arbeides med samhold og læringsmiljø. For å ta vare på det som nå er satt i gang og for å komme videre, drøfter lærerteamet nå videre oppfølging av Synsuka.

Skoleledelse og lærerteam

Betydningen av å ha en støttende skoleledelse og et godt lærerteam rundt et prosjekt som dette, kan knapt overvurderes. Skoleledelsen har ikke bare ansatt en synspedagog, skolen har også sendt flere lærere på kurs til Huseby kompetansesenter. Lærerteamet har hatt tro på ideen om Synsuka. De har stilt entusiastisk opp og bidratt med sin kompetanse og verdifulle ideer.

Synsuka

Temauke om syn og det å være blind

Heftet tar utgangspunkt i et opplegg for å bedre trivsel og læringsmiljø i en elevgruppe på 5. trinn, hvor en av elevene er blitt blind. Tanken er at jo mer kunnskap elevene har om syn og om det å være synshemmet, jo enklere er det å lykkes i faglig og sosialt fellesskap. Elevaktivitetene i heftet kan forhåpentligvis gi ideer og være til inspirasjon for arbeid på andre trinn, kanskje også i forhold til andre funksjonsvansker.

Til heftet hører også et arbeidshefte med oppgaver og faktaark (Skriftserien nr. 58 B). Begge deler kan lastes ned på <http://www.statped.no/huseby/publikasjoner>.

Forfattere: Monica Aanstad, Vestbygda skole og
Arne Kjeldstad, Huseby kompetansesenter
Redigering: Synnøve Sydnes
Layout: Ole Bjørn Lier
Utgiver: Huseby kompetansesenter
Bestilling: Gamle Hovsetervei 3, 0768 OSLO
Telefon: 22 02 95 00
Faks: 22 92 15 90
E-post: huseby@statped.no

Utgivelsesår: 2007
Statped skriftserie nr 58 A
Rettigheter: Huseby kompetansesenter

ISSN 1503-271X
ISBN 978-82-7740-356-4

Vestbygda skole
DRAMMEN KOMMUNE

Huseby kompetansesenter
Statlig spesialpedagogisk støttesystem